

SENDİKALAR GÜNAH KEÇİSİ OLMASIN

7 Haziran 2023

Yıldırım Koç

En son söyleyeceğimi ilk başta söyleyeyim. Eğer sendikalar derhal gereken tedbirleri almazlarsa, önümüzdeki haftalarda gündeme gelecek yüksek oranlı enflasyonla işçilerin satınalma gücü hızlı bir biçimde azaltılacak. Diğer bir deyişle, işçiler hızla yoksullaştırılacak. İşçiler arasında, “verilen hak geri alınmaz” gibi bir efsane vardır. Bu anlayış son derece yanlıştır. Verilen hakkın geri alınmasının en etkili yollarından biri, enflasyondur. Ancak enflasyon nedeniyle işçiler için hayat pahalılaşınca, işçiler genellikle ve öncelikle sendikaları hedef alır. Diğer bir deyişle, sendikalar günah keçisi yapılır.

Günah keçisi kavramı, Musevilerin kutsal kitabı Tevrat’a dayanıyor. Tevrat’ın, “Levililer 16 (Günahları Bağışlatma Günü)” bölümünün 20-22. birimleri şöyledir: “Harun En Kutsal Yer’i, Buluşma Çadırı’nı, sunağı arındırdıktan sonra, canlı tekeyi sunacak. İki elini tekenin başına koyacak, İsrail halkının bütün suçlarını, isyanlarını, günahlarını açıklayarak bunları tekenin başına aktaracak. Sonra bu iş için atanan bir adamla tekeyi çöle gönderecek. Teke İsrail halkının bütün suçlarını yüklenerek ıssız bir ülkeye taşıyacak. Adam tekeyi çöle salacak.”

Diğer bir deyişle, İsrail halkının bütün suçları ve günahları tekeye yüklenecek. Teke de çöle salınacak.

Toplumsal ve siyasal ilişkilerde “günah keçisi” kullanılması son derece yaygındır. Günah keçisini akıllı bir biçimde kullanan, hem kendisini suçtan kurtarır, hem de günah keçisi yaptığı hasmına büyük zarar verir.

Önümüzdeki haftalarda ve aylarda, artan ve artmaya devam edecek olan enflasyonla işçilerin satınalma gücü veya gerçek gelirleri düşünce, sendikaların günah keçisi yapılma olasılığı son derece yüksektir.

TÜİK, 2023 yılı Mayıs ayında tüketici fiyatlarındaki artışın yüzde 0,04 olduğunu ileri sürüyor. Temmuz ayı başında emeklilere verilecek zam, toplu iş sözleşmelerinde TÜİK’in TÜFE’sine bağlı olarak belirlenen ücret artışları ve belki Temmuz ayı başındaki asgari ücret artışı, bu rakam dikkate alınarak belirlenecek. Halbuki Mayıs ayı için İstanbul Ticaret Odası’nın İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi artış oranı yüzde 1,66. Enflasyon Araştırma Grubu’nun verisi ise yüzde 7,35. (Türk-İş, Hak-İş, DİSK, Memur-Sen, Türkiye Kamu-Sen, KESK, Birleşik Kamu-İş konfederasyonlarının, TÜİK’in TÜFE belirleme sürecine etkili bir biçimde karşı çıkmamalarını anlamakta gerçekten çok zorluk çekiyorum.)

Siyasal iktidar, seçimlerden önce kesenin ağzını iyice açmıştı. Şimdi sıra ücretlilerin ve emeklilerin satınalma gücünü hızlı bir biçimde düşürmede.

Bu gelişmenin sendikalar üzerindeki etkisi ne olabilir?

Sıradan bir sendika üyesi kolaycıdır ve pratiktir. Sendikaya aidat ödüyor. Aidatı alan sendika, onun bütün sorunlarıyla uğraşmak zorundadır. Birçok sendika gerçekten günlük bazı sıkıntılarla uğraşır da. Sendika üyesi karakola düşse, hastaneye yatsa, çocuğuna yurt aransa, vb. sendika yöneticisi onun yanında olmalıdır. Birçok sendika üyesi, sendikaya aidat ödediğinde, bu kişisel hizmetlerin yanı sıra, kendisi adına mücadele edecek bir yapıya da kavuştuğunu sanır. Sendika üyelerinin önemli bir bölümü, devlete ödediği vergiyi dikkate almaz, bu verginin nasıl harcandığı konusunda siyasi iktidarı sorgulamaz; ancak sendikaya ödediği aidat önemlidir, bu aidatın nasıl harcandığını sorgulama hakkı vardır. Ancak aidat ödüyor diye tüm sorunların çözümünü sendikadan beklemek doğru değildir. Hükümete erişemez, siyasi iktidarı eleştirmeye kalksa, başı belaya girebilir. Ancak sendikaya yüklenmek hem kolaydır, hem de yaptırımı yoktur. En kötüsü üyelikten çıkarılır. O zaman da dayanışma aidatı ödeyerek işyerinde imzalanmış toplu iş sözleşmesinden yararlanır. (İşverenlerin alttan alta ve bazen açıkça bu yolu teşvik ettiklerini de biliyorum.)

Önümüzdeki haftalarda ve aylarda, yüksek oranlı (ve TÜİK’in verilerine yansıtılmayan) enflasyonla işçilerin gerçek gelirleri düştüğünde, bunun sorumlusu sendikalar gibi algılanacak ve işverenlerin ve siyasi iktidarın, işçileri sendikalardan uzaklaştırma çabaları yoğunlaşacak. Sendika üyesi, geliri yetmeyince sendikayı suçlayacak ve sendikaya ödediği aidat onu rahatsız etmeye başlayacak. Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) kapsamında emekli olan ve çalışmaya devam eden işçiler arasında, beni

telefonla arayarak, sendikaya üye olmadan ve böylece aidat ödemediği çalışırlarsa durumlarının ne olacağını soran birçok işçi oldu.

Sorunlar arttıkça, sendikalar günah keçisi olacak ve işverenler tarafından günah keçisi yapılacak. Eğer sendika iki veya bazen üç yılda bir toplu iş sözleşmesi imzalayan ve üyelerle bunun ötesinde bir ilişkisi olmayan bir yapıysa, sorunlar arttığında hedef bu sendikadır. Eğer şube başkanı işyerine ancak bayramdan bayrama uğruyorsa, hedef bu sendikadır. Eğer işyeri sendika temsilcileri gelişmeleri üyelere anlatmıyorsa, hedef bu sendikadır. Böyle sendikaların başına nelerin geldiğini 2015 yılında Tofaş, Renault, Coşkunöz, Mako, Otosan gibi işyerlerinde yaşamıştık.

Bakalım sendikalar yaklaşan bu ciddi sorun karşısında tedbir alacaklar mı, yoksa Tevrat'ta yazılanlar mı başlarına gelecek.